

Projevy rasismu a xenofobie v nových spolkových zemích

Michael Klobucký

Obsah:

- Kontext násilí, přiblížení situace
- Příčiny násilí – celonárodní rámec
- Hoyerswerda a Rostock
- Příčiny násilí – lokální rámec
- Kulturní konflikt
- Video ukázka
- Komparace Hoyerswerdy a Riesy

Kontext násilí

- Negativní až rasistické nálady nejsou nic nového
  - Zejména v kontextu doby (80. a 90. léta)
  - Tvrzení platí pro celou Z. Evropu
- Již před unifikací se zvyšují útoky proti minoritám
  - Východní Německo není nutně více xenofobní než západ
  - Přesto -> konflikty této míry pouze na východě
- Cíl nenávistných útoků
  - Hoyerswerda -> Vietnamci, Mozambičané
  - Rostock -> Vietnamci, Romové
  - Další -> Homosexuálové, židé, minority (Lužičtí Srbové)

Příčiny – celonárodní (1)

- **Ekonomika**
  - 1990 → převážila šoková terapie
  - Privatizace – > roste nezaměstnanost
  - Frustrace obyvatelstva – protestní kultura
- **Migrace**
  - Vystěhovalci
  - Pendleři
  - Prudký pokles porodnosti
  - Vylidňování měst
- Pokles kvality služeb a infrastruktury
- Spirála úpadku

**Strukturální slabost ekonomiky
Nedostatek pracovních míst a
míst pro odbornou přípravu**

**Odchod mladších a kvalifikovaných lidí
(migrace na delší vzdálenost)**

**Odchod osob s vyššími příjmy
(místní migrace)**

Trvalé uvolnění bytů

**Nedostatek příjmů z pronájmu
(vlastníci bytů)**

**Trvale uvolněná
infrastrukturální zařízení
(školy, školky atd.)**

Zvyšující se chudoba

Stárnutí

**Snižující se kupní síla
(Obchodování)**

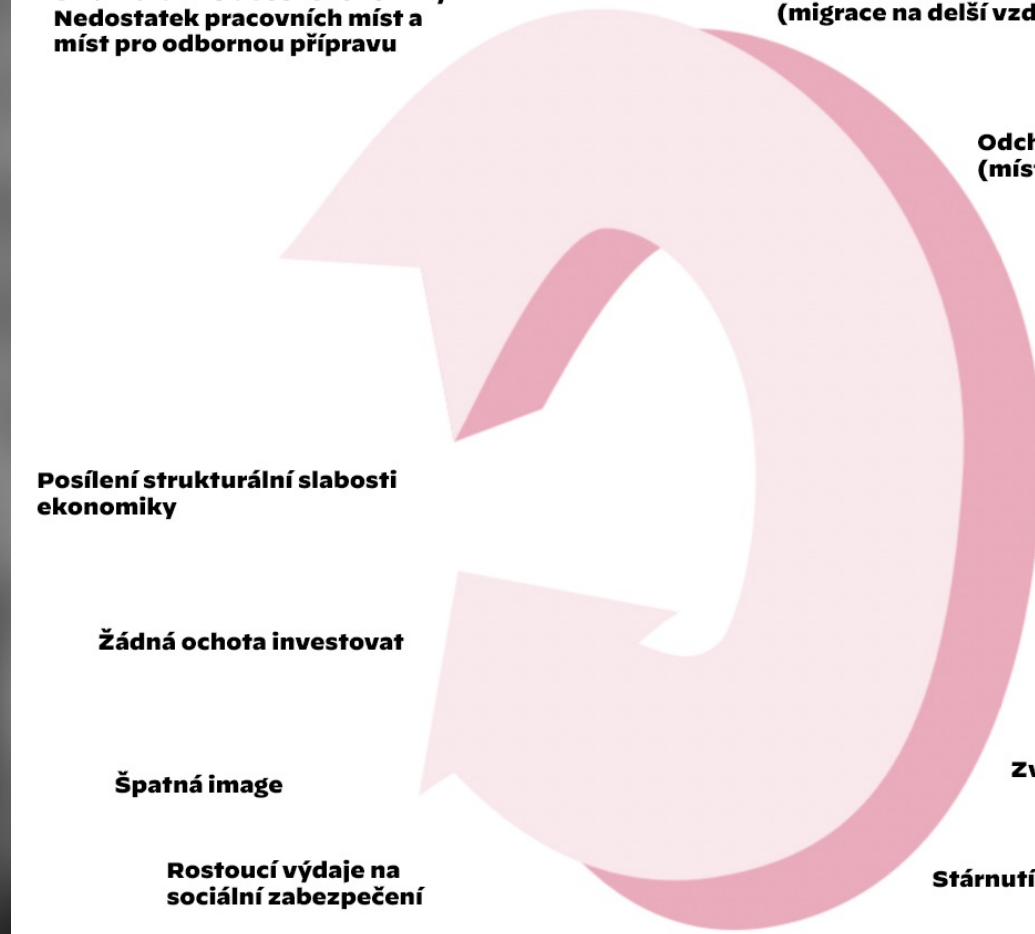
Klesající daňové příjmy

**Rostoucí výdaje na
sociální zabezpečení**

Špatná image

Žádná ochota investovat

**Posílení strukturální slabosti
ekonomiky**

Příčiny – celonárodní (2)

- Zákon o azylu
  - Liberální
  - Reakce na nacistickou minulost (*Ireland*)
  - Západní Německo – jedna z nejvyhledávanějších destinací
  - Německo přistěhovaleckou zemí (*Václav Šmidrkal*)
- Homogenní společnost východního Německa
  - Kontrast se Západem
  - V NDR cca 200K cizinců před unifikací
  - Vysoká očekávání
- Populace cizinců
  - 1988-93 -> cizinecká populace se zvyšuje o 2,4 milionu
  - 1,4 – v. Evropa, Asie, Afrika

Příčiny – celonárodní (3)

- Pád životních jistot
  - Krach režimu, který monumentálně ovlivňoval životy svých obyvatel
  - Nucení převzít odpovědnost nad svým životem
  - Cizinci -> vnímání jako další rušivý element zajetého řádu
- Neo-nacistické skupiny a skinheads
  - Etablují se na konci 80. let
  - Do 1991 – cca 6500 členů, 3K na východě
  - Členové -> muži teenagerského věku, pracující třída
  - Velká dávka volnosti -> frustrace, ztráta identit
  - Redukce knihoven, tělocvičen, kroužků (Pionýr)...

Hoyerswerda a Rostock obecně

- Nejzávažnější proti cizinecké útoky v poválečném Německu
- Durace, intenzita a počet participujících
- Davy lidí
- Hoyerswerda -> Vietnamská a Mozambická komunita
- Rostock -> Romové a Vietnamci
- Proč tady, když...
  - Hoyerswerda -> nižší nezaměstnanost než saský průměr
  - Absence konfliktu mezi majoritou a minoritou (práce, bydlení...)
  - Na konci roku 1992 -> cizinci pouze 2,8 % populace nových spolkových zemích

Lokální důvody – Proč právě tyto města?

- Alokace migrantů do nových spolkových zemí
  - Požadavek Federální vlády
  - Cca 20% žadatelů alokováno
- Nepřípravenost
  - Sociálně a institucionálně
  - ZAST
  - Hromadění žadatelů o azyl
- Institucionální decimace
  - Úpadek autority policie
  - Snižuje se počet, stoupá kriminalita
  - Hoyerswerda -> 7 na 70K
  - Selhání policie

Kulturní konflikt – hlavní zdroj násilí

- Nevhodná distribuce žadatelů o azyl
  - Lokalita – hustě obydlené části měst
  - Početní skupiny – až 100 cizinců na skupinu
  - Chování cizinců
- Hluk, nepořádek, odpadky, zápach
- Hoyerswerda -> počáteční večírek
  - Útok Skinheads, následná eskalace

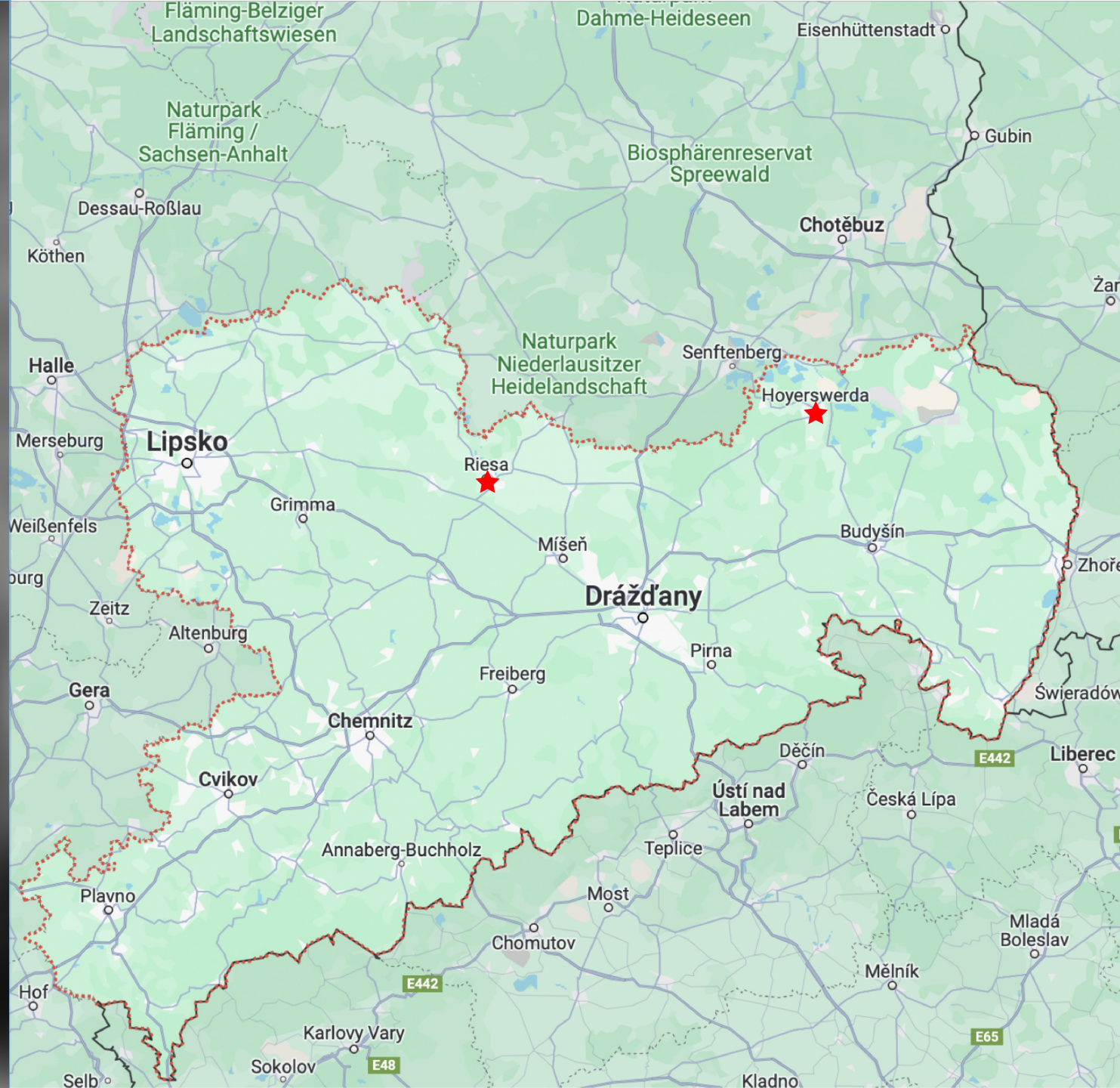
Rostock-Lichtenhagen video

- Rostock video (Aj) <https://www.spiegel.de/international/germany/rostock-residents-dread-20th-anniversary-of-neo-nazi-racist-riot-a-851479.html>
- záloha - Nj, Hoyerswerda video - <https://www.youtube.com/watch?v=3d55lApFuiU&t=185s>

Komparace Hoyerswerdy a Riesy

- Hoyerswerda a Reisa -> saská města
- Podobnosti
  - Míra urbanizace, počet nezaměstnaných, počet cizinců, skupiny skinheads...
- Rozdíly
  - Alokace cizinců -> ubytování dále, od hustě obydlených oblastí
  - Aktivita policie
  - Politická participace -> místní vláda koriguje veřejnou debatu

Děkuji za pozornost!

Diskuse:

- Vyvíjí se nějakým způsobem přístup východoněmecké společnosti k migraci?
- Může se podobný incident jako Rostock stát i v dnešním Německu?

Odborné zdroje

- ***Antiminority Riots in Unified Germany: Cultural Conflicts and Mischanneled Political Participation*** by Roger Karapin (2002).
- ***Socialism, Unification Policy and the Rise of Racism in Eastern Germany*** by Patrick R. Ireland (1997).
- ***From politics and Contemporary history*** published by Federal Agency for Civic Education (2003).
- ***Německo 1989-2021: Úspěchy, problémy a výzvy sjednocené země*** by Zuzana Lizcová, Vladimír Handl, Miroslav Kunštát, Tomáš Nigrin a kol. (2022).

Zdroje (audiovizuální)

- <https://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/hoyerswerda-1991-erst-kamen-die-rassisten-dann-die-gaffer-bilder-a-e3b757ac-5a2a-4394-95aa-a0f3e328ff24>
- <https://www.spiegel.de/geschichte/rostock-lichtenhagen-1992-und-die-auslaenderfeindlichen-krawalle-a-1163378.html#fotostrecke-876d4416-0001-0002-0000-000000151304>
- <https://www.youtube.com/watch?v=3d55lApFuiU&t=185s>
- <https://www.dw.com/en/germany-remembers-the-rostock-anti-immigrant-riot-of-1992/a-62890639>
- <https://www.spiegel.de/international/germany/rostock-residents-dread-20th-anniversary-of-neo-nazi-racist-riot-a-851479.html#fotostrecke-3bcfe929-0001-0002-0000-000000086444>
- <https://www.spiegel.de/international/germany/rostock-residents-dread-20th-anniversary-of-neo-nazi-racist-riot-a-851479.html>